

Kuwoony bennë menhdu ya nyuwooth në thee tö yen keek në rodha yic ku yän kök peei yennëke yen muk thïn.

DINKA

Jök pieth bennë yen ya jock ë piöoc në rodha yic, ee ya kë thiekic arëetic ënoŋ yen. Athiekic ba rot ya yök, wennë raan de paanduön ke we cï keek luwoör të de luoci, bäkkë röth ya yök ke we piol gup ku bi week ya kuony. Nïn tueeŋ bennëke week ya kuony të de luoci aabi ya luui arëetic në kuëer bennëke menhdu ya cök nyic miŋh kök peei ku bi piöu ya loar tennë dupiöocke kedhie, koc ke thukul yennë yen piöoc thïn ku jol ya koc juëc kök peei ye luui në rodha yic kedhie.

Piöoc de miŋh në rodha yic ku loilooi ke bëi yennëke miŋh muk thïn abi keek ya nyuwooth në ajuieer de *run tueeŋ bennë ke miŋh ya piöoc në rodha yic ku bennëke ya yiëk nhai*, men ye cole “*Victorian Early Years Learning and Development Framework (VEYLDF)*” në thoŋ ë Liŋëlith. Yen ajuieer kënnë ayennë dupiöoc yöök wu ‘nyiny bennë meth ya nyic ku cieŋ theer de paanden kënnë kuanden ëbën abi kuwoony ya gam në piöoc bennë meth ya piöoc ku bi ya yiëknhial apieth. Miŋh aye röth yök ëke cï keek luwoör thïn ku bi keek ya piöoc apieth të cennë riëëu ku nyinyden ya nyuwooth’ (VEYLDF, 2016, apäm. 12). È nyiny kënnë abi kuwoony ya gam tennë dupiöoc agokë yïn wennë menhdu ya kuony në thee bennëke week ya nyuwooth kä bäkkë keek ya kon looi ago piöoc de menhdu rot jol jock në rodha yic ku bëi yennëke yen muk thïn.

Piöoc de thukuul ke rodhaai kedhie ku bëi yennëke miŋh muk thïn aye mëët de dupiöoc kënnë bëiken yök ke ye kuëer töŋ thiekic bennë ajuieer de piöoc ë rodha ya jock. Cieŋ noŋic riëëu cï rot doc jock yennëke yen nyuwooth ke luoci thiekic abi ya gäm koc. Yïn lëu ba dupiöoc ya ŋwooth ëke lëu bikkë yïn ya luwoör në yän ke luoci yiic në piön loçok ku yekkë yïn wëei piöu ba ya jam ë nyindhie në thook ke paanduön.

È luoci kënnë aalëu bikkë ya jam kënnë yïn në telepuun de agamlöŋ ye jam në thoŋ de paanduönic, ago ya tö ke yïn cï lëk apieth në kä bi keek ya juieër yïn ku ba ya naŋ thee bin keek beer ya thiëc në thual ku bi yïn ya guiëër wël kök peei në thoŋ ye piŋ apieth, në të yennë luoci kënnë luoci thïn. Në yekënnë nhom ëyadëŋ, ke raan de kuwoony ye jam në thoŋ de paanduön alëu bi ya tö ëyadëŋ ago menhdu ya kuony në thaŋ thiin koor lëu ben rot ya rek kënnë koc thiäak kënnë yen ago röŋ kënnë luoci.

Piöoc pieth bi ya gäm miŋh në rodha yic abenneke bëi ya nyic ëke ye ‘kë tueeŋ bennë piöoc de meth ku nyinydëen de kån ya yiëknhial ku bi læer tueŋ’ (VEYLDF, 2016, apäm. 9). Abii dupiöoc ya nhiaar apei ku ka yekkë koc në ke piöoth ba keek ya gäm wël ku ba rot ya mat në ajuieer bennë miŋh ya piöoc në rodha yic. Èkënnë acie lëk de luoci de dupiöoc yetök yen yee kuony koc. Ee miŋh kuony ëyadëŋ bi keek ya cök lo piöoth car tennë dupiöoc ye keek piöoc, bi keek ya tiit ku bi keek ya rek kënnë dupiöoc bi keek ya piöoc ku bëi bennë keek ya muk thïn, men bi keek ya yiën piöoc pieth ëyadëŋ. Bëi aye keek wëei piöoth ëyadëŋ bikkë röth ya mat në loilooi käkë yiic ku bikkë ya tö në thee ke piöoc yiic. Èkënnë abi menhdu ya kuony ago rot ya yök ke cïn kë näk yen ku bi yïn ya kuony ago loilooi ye keek gäm yen të cï yïn jäl ya deetic.

Dupiöoc ke rodha tönnë menhdu thïn aabi yïn ya cöol ku bi yïn lo guiëër në kä yekkë keek looi ago të yennë kee loilooi käkë ya doc deetic wennë menhdu. Èkäkë aye kä cii men de;

- Ba rodha ya kon neemic wennë menhdu ke ajuieer de piöoc kën rot guo jock.
- Bäkkë röth ya gäm thee lik bi we ya lo të de piöoc ku bi jal ŋoot ke juak rot amäath agut cï bi meth rot jal yök ke cïn dët peei bi yen beer ya tiaam.

Dupiōoc ke rodha bī menhdu ya piōoc aabi ya naŋ thee juēc ēke thiāāk kennë yīn ku kaa bī yīn ya thiēc wël lik ye jam në yīn wennë menhdu. Ēkennë abi keek ya gām nyīny dīt arëetic tēnnë kā kwoor menhdu keek ku bī keek ya gām ajuieer bennë keek ya piōoc ku bī ya naŋ kē pieth bī ya bēnbei në piōoc de menhdu yic.

Nyooth de wël bī dupiōoc ke rodha keek ya thiēc tēnnë yīn ago keek ya rōm wennë keek aye;

- Wël ye jam në pialë guōp de menhdu— cī men de tōōu de wël ke ajuieer yennë yen toom, kā lēu bī keek ya kwoor në tōōk de akīim yiic, tuenyueeny wennë kā cī keek ye kwoor
- Gēēr bī raan ya nhiaar bennë nappī ya geer, ku jol ya kājuēc kōk cī men de kā yennëke lo tē de peel ku kā ye keek kuanyōk në bēi yiic.
- Kuīn ye mīth thii kor cam, löōŋ cī keek juiir ben keek ya cam ku thee cī keek bēi bei ben keek ya cam.
- Kā yee mīth keek kwoor tēdeen de löŋ wennë tēdeen de tōc.
  - Yekkë tōc në ageen thiinden yic, ageen dīit cī yīēn keek wennë yekkë tōc kennë kōc kōk peei?
  - Yee diet yīndē kee lēu bī keek ya miet piōōth?
  - Nōŋ buŋ nhiaarkē arëetic bikkē ya kueen, nōŋ lithīk tōŋ pieth wennë bathānia nhiaarkē?
  - Yee thee yīndē yen yee kee löŋ/tōc në kōōlic ēbēn?
- Ye kā yīndē ke miet ē piōu ku ciēŋ theer de kuanduōn ke ye keek yōk ēke thiekiic tēnnë paanduōn
- Dupiōoc kedhie abi wëlkuōōn kwoor ba keek ya rōm wennë keek ya loor në piōn pieth ago keek ya rōm wennë keek.
- Yīn bī wël kōk peei nyic keek tēnnë menhdu ya guiēēr dupiōōcke ago keek ya kuwoony në ajuieer bī kee menhdu ya piōōc.

Kuēer kōk peei bīnke menhdu ya kuwoony ago rōŋ apieth kennë piōōc de rodha

- Ye thaŋ dīt arëetic löōm ke yī rēēr wennë yen menhdu në ye thaa de ye luōoi kēnnë – guiēērē thee ke ye ajuieer kēnnë tēnnë menhdu, polē wennë yen, kuen akōlkōōl wennë yen ku ket diēt wennë yen në thoŋ ē paanduōn.
- Kuwoony keek ago kē ya jam kennë mīth kōk peei thoŋ kennë keek. Ēkennë alēu bī rot ya looi në kuēer bīnke yen ya kuwoony ago ya rēēr në mīth kōk löōm, ku bī rot ya guiēēr keek, ku bī rot ya māt keek në kuēer ke pol yiic.
- Ba rot ya gām thee ago ya jam wennë menhdu ku jol ya kōc kōk peei në thoŋ tōk.
- Ye jam wennë menhdu në kā guum keek ku tē yen rot yōk thīn: gamē ŋōth ku wēēiē piōu.
- Akwoor ba menhdu ya cōk nyic dupiōōc ēyen piōōc, cī men de rin ke dupiōōcke ku ka lēu bī ya lo ēnōŋ keek tē kwoor yen kuwoony ēnōŋ keek. Gāmē keek thee bī kee rōth ya piōōc agokē rin ke dupiōōcken ya kuēn yīn ku loilooi yekkë keek looi në kuwoony yekkë thiēc keek.
- Akwoor ba kōc ya kōn tōōŋ tē kēn yīn guo jāl ku gāmē menhdu ŋōth men bī yīn bēer lo dhukciēēn. Ee ya kē thiekiic arëetic ba ya thiāāk wennë menhdu ku bay a kuwoony në luōoi de kāŋ wennë dupiōōnyde ku/wennë mīth kōk peei ke yī kēn guo jāl.
- Jāāmē në kuēer kōk peei ku yān lēu bennëke yen ya gām loilooi juēc ke kuwoony në thee ke wākōu wennë miākduur, tē kēnnë keek guo gām thee bī keek bēer ya kōn thiēc në kā kēnkē keek deetiic ku kuēer bennë keek ya kuwoony në dhuŋ bīn wël ya dhuknhīim.
- Muk apieth në yīnhom ke dupiōōc ke menhdu ku kōc ke thukul kedhie acī rōth gam bikkē yīn wennë menhdu ya kuwoony në ye thaŋduōōn yennë week gām kuwoony kēnnë.

References

Department of Education and Training, 2016. *Victorian Early Years Learning and Development Framework*.